

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

7. juli 2016 *

»Præjudiciel forelæggelse — værnetingsklausul — retligt samarbejde i civile sager — retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område — forordning (EF) nr. 44/2001 — artikel 23 — klausul indsat i de almindelige forretningsbetingelser — parternes samtykke i disse betingelser — en sådan klausuls gyldighed og præcision«

I sag C-222/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Pécsi Törvényszék (retten i første instans i Pécs, Ungarn) ved afgørelse af 4. maj 2015, indgået til Domstolen den 15. maj 2015, i sagen:

Hőszig Kft.

mod

Alstom Power Thermal Services

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič, og dommerne C. Toader (refererende dommer), A. Rosas, A. Prechal og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: fuldmægtig V. Tourrès,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 21. januar 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Alstom Power Thermal Services ved ügyvéd S. M. Békési

— den ungarske regering ved M.Z. Fehér og G. Koós, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved A. Tokár og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. april 2016,

afsagt følgende

* Processprog: ungarsk.

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 10, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EUT 2008, L 177, s. 6) og artikel 23, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1, herefter »Bruxelles I-forordningen«).
- 2 Anmodningen er indgivet under en sag mellem Hőszig Kft. og Alstom Power Thermal Services (herefter »Alstom«), som er indtrådt i Technos et Compagnies rettigheder (herefter »Technos«), vedrørende opfyldelsen af kontrakter, som er indgået mellem parterne, og hvori det i henhold til en værnetingsklausul er omtvistet, hvorvidt den forelæggende ret har kompetence til at påkende denne sag.

Retsforskrifter

Rom I-forordningen

- 3 Artikel 1 i Rom I-forordningen definerer forordningens materielle anvendelsesområde. Artikel 1, stk. 2, fastsætter, at en række områder ikke er omfattet af dette anvendelsesområde, herunder i litra e), bl.a. »voldgifts- og værnetingsaftaler«
- 4 Forordningens artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»En aftale er underkastet den lov, som parterne har vedtaget. Lovvalget skal være udtrykkeligt eller klart fremgå af aftalens bestemmelser eller omstændighederne i øvrigt. Parternes lovvalg kan omfatte hele aftalen eller kun en del deraf.«
- 5 Den nævnte forordnings artikel 4, stk. 1, fastsætter:

»Har parterne ikke aftalt lovvalg i overensstemmelse med artikel 3, bestemmes den lov, der finder anvendelse på aftalen, som følger, jf. dog artikel 5-8:

[...]

b) tjenesteydelsesaftaler er underlagt loven i det land, hvor tjenesteyderen har sit sædvanlige opholdssted

[...]«
- 6 Forordningens artikel 10, som har overskriften »Samtykke og materiel gyldighed«, har følgende ordlyd:

»1. Spørgsmål om eksistensen og gyldigheden af en aftale eller en aftalebestemmelse er underlagt den lov, der ville finde anvendelse i henhold til denne forordning, hvis aftalen eller bestemmelsen var gyldig.

2. En part kan dog, for at godtgøre, at han eller hun ikke har samtykket i aftalen eller bestemmelsen, påberåbe sig loven i det land, hvor han eller hun har sit sædvanlige opholdssted såfremt det af omstændighederne fremgår, at det ikke ville være rimeligt at bestemme virkningen af hans eller hendes adfærd efter den i stk. 1 angivne lov.«

Bruxelles I-forordningen

7 11. og 14. betragtning til Bruxelles I-forordningen har følgende ordlyd:

»(11) Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtets bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af sagens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund.
[...]

[...]

(14) Friheden til at indgå aftaler om værneting for parter i andre aftaler end forsikrings-, forbruger- og arbejdsaftaler, hvor en sådan aftalefrihed bør være begrænset, skal respekteres, dog med forbehold af de bestemmelser om enekompetence, der er fastsat i denne forordning.«

8 Forordningens artikel 5 bestemmer:

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat

1) a) i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes

[...]«

9 Forordningens artikel 23, som er indeholdt i afdeling 7 om »Aftaler om værneting« i kapitel II med overskriften »Kompetence«, har følgende ordlyd:

»1. Såfremt parterne i tilfælde, hvor mindst en af dem har bopæl på en medlemsstats område, har aftalt, at en ret eller retterne i en medlemsstat skal være kompetente til at påkende allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold, er denne ret eller retterne i den pågældende medlemsstat kompetente. Medmindre parterne har aftalt andet, er denne ret eller disse retter enekompetente. En sådan aftale om værneting skal være indgået:

a) skriftligt eller mundtligt med skriftlig bekræftelse, eller

b) i en form, der er i overensstemmelse med den skik og brug, som parterne følger i deres indbyrdes forhold, eller

c) inden for international handel, i den form, der er i overensstemmelse med en sædvane, som parterne har eller burde have kendskab til, og som inden for sådan handel er almindelig kendt og regelmæssigt fulgt af parter i aftaler af samme type inden for den pågældende handelsbranche.

2. Med »skriftligt« sidestilles enhver elektronisk meddelelse, som varigt dokumenterer aftalen om værneting.

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 Technos, som er en i Frankrig etableret juridisk person, ønskede at deltage i et vist antal arbejder på flere eksisterende kraftværker i Frankrig. I denne henseende opfordrede Technos Hőszig til at afgive forskellige tilbud til sig med henblik på, at Hőszig skulle deltage i disse arbejder som underleverandør.

Den 18. august 2009 sendte Technos pr. e-mail Hőszig en liste med de metalstrukturer, som Hőszig i givet fald ville blive anmodet om at fremstille, beskrivelser af de tekniske krav samt Technos almindelige leveringsbetingelser (fra december 2008) (herefter de »almindelige forretningsbetingelser«).

11 Da Hőszig på baggrund af disse oplysninger havde afgivet et tilbud, indgik parterne uden at mødes flere entreprisekontrakter med henblik på fremstilling af metalstrukturer, der skulle fremstilles i Ungarn og integreres i kraftværkerne. Parterne er enige om, at den ældste entreprisekontrakt blev indgået den 16. december 2010 (herefter »den første kontrakt«).

12 Parterne indgik flere tillægskontrakter og aftalte visse kontraktændringer for så vidt angik udførelsen af arbejderne. På den liste med overskriften »Anvendt dokumentation«, som var indeholdt i den første kontrakt, fremgik følgende opregning:

»1) nærværende bestilling

2) de tekniske specifikationer nr. T91000001/1200, C

3) Technos almindelige leveringsbetingelser (december 2008)

dokumenterne finder anvendelse i denne rækkefølge«.

13 På sidste side i kontrakten, som er på engelsk, var det ligeledes præciseret, at »nærværende bestilling indeholder en liste med samtlige dokumenter og de væsentligste oplysninger, der er nødvendige med henblik på dens gennemførelse. De skal sikre Dem at være i besiddelse af disse dokumenter med den rigtige reference samt de dokumenter, der kræves i henhold til de førstnævnte dokumenter. I modsat fald skal De straks skriftligt anmode os om de dokumenter, der mangler.«

14 I kontraktens sidste afsnit var det endvidere oplyst, at »leverandøren erklærer, at han er bekendt med og accepterer betingelserne vedrørende nærværende bestilling, de gældende almindelige leveringsbetingelser, der er vedhæftet som bilag, og betingelserne i eventuelle rammeaftaler eller -kontrakter«.

15 I henhold til punkt 23.1 i de almindelige forretningsbetingelser:

»[er] nærværende bestilling og fortolkningen heraf underlagt fransk ret. De Forenede Nationers konvention om aftaler om internationale køb af 11. april 1980 finder ikke anvendelse.

Retterne i Paris er tillagt eksklusiv og endelig kompetence til, herunder ved hasteprocedure, afgørelse om udsættelse eller om forebyggende foranstaltninger, at påkende tvister om afgrænsningen, gennemførelsen eller ophævelsen af den pågældende bestilling, samt tvister vedrørende gyldigheden heraf, der ikke kan løses ved forlig mellem parterne«.

16 Der opstod en tvist mellem parterne vedrørende opfyldelsen af kontrakterne, hvorpå Hőszig den 31. oktober 2013 indledte et søgsmål ved den forelæggende ret, som var retten på det sted, hvor de aftalte ydelser skulle leveres.

17 Til støtte for sin sag har Hőszig i det væsentligste gjort gældende, at det er åbenbart, at valget af fransk ret ikke kan anses for at udgøre en rimelig adfærd fra selskabets side med hensyn til virkningerne som omhandlet i Rom I-forordningens artikel 10, stk. 2, eftersom de varer, som Hőszig har fremstillet, er genstand for kontrakterne, og idet stedet for kontrakternes opfyldelse var Hőszigs virksomhed i Ungarn, hvor hele fremstillingsprocessen havde fundet sted frem til leveringen til kunden.

- 18 Hőszig har således gjort gældende, at forholdet mellem de almindelige forretningsbetingelser og de forskellige kontrakter, som parterne har indgået, skal undersøges i lyset af ungarsk ret. Hőszig er af den opfattelse, at de almindelige forretningsbetingelser i henhold til denne lovgivning ikke er en integrerende del af disse kontrakter. Klausulen om, hvilket lands ret der skal finde anvendelse, som er fastsat i disse almindelige forretningsbetingelser, er derfor ikke relevant, og ungarsk ret skal finde anvendelse i overensstemmelse med Rom I-forordningens artikel 4, stk. 1, litra b).
- 19 For så vidt angår retternes kompetence har Hőszig endvidere gjort gældende, at eftersom de almindelige forretningsbetingelser ikke er en del af det samlede aftalekompleks, skal denne kompetence i henhold til Bruxelles I-forordningens artikel 5, stk. 1, litra a), tillægges de ungarske retter.
- 20 Endelig har Hőszig anført, at, selv for det tilfælde at det vurderes, at de almindelige forretningsbetingelser er en integrerende del af de kontrakter, der er indgået mellem parterne, er den værnetingsklausul, som indgår heri, ikke i overensstemmelse med kravene i Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, idet klausulen henviser til »retterne i Paris«. Eftersom byen Paris (Frankrig) ikke er nogen stat, henviser dette udtryk således ikke til nogen konkret ret, men til en række af retter, der befinder sig inden for denne bys grænser.
- 21 Alstom har rejst indsigelse om, at den forelæggende ret savner stedlig kompetence. I denne henseende har Alstom henvist til de almindelige forretningsbetingelser, som efter dennes opfattelse er en integrerende del af kontrakterne. Den forelæggende ret har derfor i henhold til punkt 23.1 i de almindelige forretningsbetingelser ikke kompetence til at træffe afgørelse i tvisten i hovedsagen.
- 22 Ifølge Alstom kan Hőszig i henhold til Rom I-forordningens artikel 10, stk. 2, for at godtgøre, at det ikke har samtykket i aftalen eller i bestemmelser heri, påberåbe sig loven i det land, hvor det har sit sædvanlige opholdssted, dvs. Ungarn, såfremt det af omstændighederne fremgår, at det ikke ville være rimeligt at antage, at der foreligger samtykke med hensyn til lovvalget i princippet i henhold til denne forordning. I den foreliggende sag vil det imidlertid være fuldt ud rimeligt at »bestemme virkningen af [Hőszigs] adfærd« som omhandlet i Rom I-forordningens artikel 10, stk. 2, med hensyn til fransk ret, eftersom Hőszig var underleverandør til den tilbudsgiver, hvis bud var blevet antaget i forbindelse med den offentlige kontrakt om bygge- og anlægsarbejder, der var blevet udbudt i Frankrig vedrørende nogle arbejder, som skulle udføres på et fransk kraftværk.
- 23 Endvidere er værnetingsklausulen i punkt 23.1 i de almindelige forretningsbetingelser fuldt ud i overensstemmelse med indholdet af Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, for så vidt som retterne i Paris er retter i en medlemsstat, nemlig Den Franske Republik. Den restriktive fortolkning, som Hőszig har foreslået, tager ikke hensyn til 14. betragtning til denne forordning, hvorefter parternes frihed til at indgå aftaler om værneting skal respekteres.
- 24 Med hensyn til Alstoms indsigelse mod rettens kompetence er den forelæggende ret af den opfattelse, at det er nødvendigt at få oplyst, om de almindelige forretningsbetingelser er en integrerende del af samtlige de kontrakter, der er indgået mellem parterne. I denne forbindelse skal det bestemmes, hvilke »omstændigheder« som omhandlet i Rom I-forordningens artikel 10, stk. 2, der skal tages hensyn til med henblik på at vurdere, i hvilket omfang Hőszig har givet udtryk for sit samtykke i de almindelige forretningsbetingelsers anvendelse.
- 25 Såfremt denne ret på baggrund af loven i det land, hvor Hőszig har sit sædvanlige opholdssted, fastslår, at de almindelige forretningsbetingelser er en integrerende del af samtlige disse kontrakter, skal det dernæst fastslås, om værnetingsklausulen i punkt 23.1 i de almindelige forretningsbetingelser opfylder kravene i Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1.

26 Af disse grunde har Pécsi Törvényszék (retten i første instans i Pécs) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Vedrørende Rom I-forordningen:

- Kan en national ret fortolke udtrykket »såfremt det af omstændighederne fremgår« som omhandlet i Rom I-forordningens artikel 10, stk. 2, således, at den undersøgelse af »de omstændigheder, der skal tages i betragtning« med henblik på at afgøre, om det i henhold til loven i det land, hvor den pågældende part har sit sædvanlige opholdssted med rimelighed kan siges, at der ikke er givet samtykke, skal omfatte omstændighederne vedrørende kontraktindgåelsen, kontraktens genstand og opfyldelsen af kontrakten?
- Skal »virkningen« som omhandlet i Rom I-forordningens artikel 10, stk. 2, i den i første led beskrevne situation fortolkes således, at den nationale ret, forudsat at det efter loven i det land, hvor den pågældende part har sit sædvanlige opholdssted, fremgår af omstændighederne, at det ikke følger af en »rimelig virkning af dennes adfærd«, at parten har samtykket i anvendelsen af den lov, der finder anvendelse i henhold til artikel 10, stk. 1, skal træffe afgørelse vedrørende eksistensen og gyldigheden af aftalebestemmelsen i henhold til loven i det land, hvor denne part har sit sædvanlige opholdssted?
- Kan den nationale ret fortolke Rom I-forordningens artikel 10, stk. 2, således, at retten under hensyn til samtlige omstændigheder i sagen er tillagt en skønsmæssig beføjelse til at bestemme, at et samtykke til anvendelsen af den lov, der skal finde anvendelse i henhold til artikel 10, stk. 1, i lyset af disse omstændigheder ikke følger af en »rimelig virkning [af den pågældende parts] adfærd«?
- Såfremt den pågældende part påberåber sig artikel 10, stk. 2, i forordning nr. 593/2008 og herved henviser til loven i det land, hvor vedkommende har sit sædvanlige opholdssted, med henblik på at godtgøre, at denne ikke har samtykket, skal den nationale ret da tage denne lov i betragtning i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt det i henhold til loven i dette land følger af denne parts rimelige adfærd, at denne henset til de påberåbte »omstændigheder« har givet samtykke til anvendelsen af den valgte lov?
- I et sådant tilfælde er EU-retten da til hinder for, at den nationale ret foretager en fortolkning, hvorefter undersøgelsen af »omstændighederne« med henblik på at bestemme rimeligheden af et manglende samtykke omfatter omstændighederne ved aftaleindgåelsen, kontraktens genstand og kontraktopfyldelsen?

2) Vedrørende Bruxelles I-forordningen

- Er Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, til hinder for, at en national ret fortolker denne bestemmelse således, at det nærmere bestemt skal angives, hvilken ret der har kompetence, eller er det, henset til kravene i 14. betragtning til den nævnte forordning, tilstrækkeligt, at parternes vilje eller hensigt i denne forbindelse klart kan udledes af kontraktens indhold?
- Er kravene i Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, forenelige med en national rets fortolkning, hvorefter en værnetingsklausul, der indgår i en af parternes almindelige leveringsbetingelser, hvorefter retterne i en bestemt by i en medlemsstat – i det foreliggende tilfælde i Paris – er tillagt eksklusiv og endelig kompetence til at træffe afgørelse i tvister vedrørende gyldigheden, gennemførelsen eller ophævelsen af bestillingen, der ikke kan løses ved forlig mellem parterne, er tilstrækkelig præcis til, at det under hensyn til 14. betragtning til denne forordning klart kan udledes af dens udformning, hvad parternes vilje eller hensigt har været med hensyn til den udpegede medlemsstat?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det andet spørgsmål

- 27 Med det andet spørgsmål, som skal behandles først, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, skal fortolkes således, at en værnetingsklausul som den i hovedsagen omhandlede, der dels er fastsat i ordregiverens almindelige leveringsbetingelser, som er nævnt i de mellem parterne indgåede kontrakter, og som blev meddelt, efter at de var aftalt, dels udpeger retterne i en by i en medlemsstat som værende de kompetente retter, opfylder kravene i denne bestemmelse om parternes samtykke og om det præcise indhold af en sådan klausul.
- 28 Indledningsvis skal det bemærkes, at selv om det tilkommer den nationale ret, for hvilken en værnetingsklausul er blevet påberåbt, at fortolke klausulen med henblik på at fastslå, hvilke tvister den finder anvendelse på (dom af 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, præmis 67 og den deri nævnte retspraksis), fremgår det af ordlyden af Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, at den kompetence hos en ret eller retterne i en medlemsstat, som aftaleparterne indgår en aftale om i en aftale om værneting, i princippet er eksklusiv (jf. i denne retning dom af 21.5.2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, præmis 24).
- 29 Henset til forordningens formål og almindelige opbygning og med henblik på at sikre en ensartet anvendelse af dette instrument, bør begrebet »aftale om værneting« som omhandlet i forordningens artikel 23 endvidere ikke fortolkes blot som en henvisning til national ret i en eller flere af de berørte stater, men som et selvstændigt begreb (dom af 7.2.2013, Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Endelig bemærkes, at for så vidt som Bruxelles I-forordningen i forholdet mellem medlemsstaterne erstatter konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978, L 304, s. 17), som ændret ved efterfølgende konventioner om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention (herefter »Bruxelleskonventionen«), gælder den af Domstolen anlagte fortolkning af denne konventions bestemmelser desuden også for forordningens bestemmelser, når disse instrumenter kan sidestilles med hinanden (dom af 23.10.2014, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 31 For så vidt angår denne konventions artikel 17, stk. 1, som efterfulgtes af Bruxelles I-forordningens artikel 23, har Domstolen fastslået, at en værnetingsklausul – hvis sigte er processuelt – er omfattet af bestemmelserne i denne konvention, der har til formål at fastlægge ensartede regler om retternes internationale kompetence (dom af 3.7.1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, præmis 25).
- 32 Domstolen har ligeledes haft anledning til at fastslå, at denne bestemmelse har til formål selv at fastsætte regler om værnetingsaftalers form af hensyn til retssikkerheden, og at dette er for at sikre parternes samtykke (jf. i denne retning dom af 16.3.1999, Castelletti, C-159/97, EU:C:1999:142, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 For så vidt angår de krav, der er fastsat i Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, bemærkes, at denne bestemmelse hovedsagelig fastsætter formelle krav og kun nævner en materiel betingelse vedrørende aftalens genstand, som skal vedrøre et bestemt retsforhold (jf. i denne retning dom af 10.4.2016, Profit Investment SIM, C-366/13, EU:C:2016:282, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 I den foreliggende sag er den materielle betingelse opfyldt, eftersom det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at parterne i hovedsagen er bundet af forskellige entreprisekontrakter.

- 35 Med hensyn til de formelle krav bemærkes for det første, at ifølge ordlyden af artikel 23, stk. 1, skal en værnetingsaftale for at være gyldig være indgået enten skriftligt, mundtligt med skriftlig bekræftelse eller i en form, der er i overensstemmelse med den skik og brug, som parterne følger i deres indbyrdes forhold, eller, inden for international handel, med en sædvane, som parterne har eller burde have kendskab til. I medfør af artikel 23, stk. 2, skal »enhver elektronisk meddelelse, som varigt dokumenterer aftalen om værneting«, anses for at være »skriftlig« (jf. i denne retning dom af 21.5.2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, præmis 24).
- 36 For det andet er et af formålene med Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, at sikre, at der reelt er opnået enighed mellem de berørte (jf. dom Refcomp, C-322/14, EU:C:2015:334, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis). Dette er begrundet i et ønske om at beskytte den svageste part i kontraktforholdet ved, at det undgås, at værnetingsklausuler, som kun én af parterne har indføjet i en kontrakt, ikke bliver bemærket (jf. i denne retning dom af 16.3.1999, Castelletti, C-159/97, EU:C:1999:142, præmis 19 og den deri nævnte retspraksis).
- 37 Den ret, for hvilken en sag er indbragt, efterprøver in limine litis, om den værnetingsaftale, som tillægger retten kompetence, faktisk har været genstand for parternes samstemmende vilje, som skal være udtrykt klart og præcist, og formkravene i Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, skal i denne forbindelse sikre, at den samstemmende vilje faktisk er godtgjort (dom af 6.5.1980, Porta-Leasing, 784/79, EU:C:1980:123, præmis 5 og den deri nævnte retspraksis, og af 21.5.2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 Således som generaladvokaten har anført i punkt 33 og 34 i sit forslag til afgørelse, følger det af Domstolens praksis, at det forhold, at der består en »aftale« mellem parterne i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, kan udledes af den omstændighed, at de formelle krav, som er fastsat i artikel 23, stk. 1, er blevet opfyldt.
- 39 For så vidt angår en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor værnetingsklausulen er fastsat i de almindelige forretningsbetingelser, har Domstolen allerede haft anledning til at fastslå, at en sådan klausul er tilladt, såfremt den af begge kontrahenter undertegnede kontrakt selv udtrykkeligt henviser til de almindelige forretningsbetingelser indeholdende værnetingsklausulen (jf. i denne retning dom af 16.3.1999, Castelletti, C-159/97, EU:C:1999:142, præmis 13, og af 20.4.2016, Profit Investment SIM, C-366/13, EU:C:2016:282, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 Dette gælder imidlertid kun, såfremt henvisningen er udtrykkelig, og en part, som udviser almindelig omhu, kan kontrollere denne, og såfremt det er fastslået, at de almindelige forretningsbetingelser indeholdende værnetingsklausulen faktisk er blevet meddelt den anden kontraherende part (jf. i denne retning dom af 14.12.1976, Estasis Saloti di Colzani, 24/76, EU:C:1976:177, præmis 12).
- 41 I den foreliggende sag følger det af forelæggelsesafgørelsen, at værnetingsklausulen er fastsat i Technos almindelige leveringsbetingelser, som selv er omfattet af de mellem parterne indgåede kontrakter, og som er blevet meddelt efter, at de er blevet aftalt.
- 42 Det følger derfor af ovenstående, at en værnetingsklausul som den i hovedsagen omhandlede opfylder de formelle krav i Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1.
- 43 For så vidt angår klarheden af en værnetingsklausuls indhold og vedrørende bestemmelsen af, hvilken ret eller hvilke retter i en medlemsstat der skal være kompetente til at påkende allerede opståede tvister eller fremtidige tvister mellem parterne, har Domstolen allerede med hensyn til Bruxelleskonventionens artikel 17 fastslået, at denne bestemmelse ikke kan fortolkes således, at den kræver, at en sådan klausul skal være formuleret således, at det er muligt at fastslå, hvilken ret der har kompetencen, udelukkende ud fra klausulens ordlyd. Det er således tilstrækkeligt, at bestemmelsen angiver de objektive forhold, som parterne er nået til enighed om med henblik på valget af den eller de retter, som de vil indbringe allerede opståede eller fremtidige tvister for. Disse forhold, som skal være

tilstrækkeligt præcise til at sætte den ret, som sagen er indbragt for, i stand til at afgøre, om den har kompetence til at påkende sagen, kan eventuelt konkretiseres gennem de omstændigheder, der foreligger i sagen (dom af 9.11.2000, Coreck, C-387/98, EU:C:2000:606, præmis 15).

- 44 En sådan fortolkning, der bygger på almindelig forretningssædvane, kan begrundes med den omstændighed, at Bruxelles I-forordningens artikel 23, hviler på en anerkendelse af partsautonomien hvad angår værnetingsaftaler med henblik på afgørelser af tvister, der er omfattet af denne forordnings anvendelsesområde, hvilket finder støtte i 11. og 14. betragtning hertil (jf. i denne retning dom af 9.11.1978, Meeth, 23/78, EU:C:1978:198, præmis 5, og af 21.5.2015, El Majdoub, C-322/14, EU:C:2015:334, præmis 26).
- 45 I den foreliggende sag følger det af den forelæggende rets oplysninger, at »Retterne i Paris er tillagt eksklusiv og endelig kompetence« til i henhold til den i hovedsagen omhandlede værnetingsklausul at påkende tvister, som opstår mellem parterne.
- 46 Selv om klausulen ikke udtrykkeligt udpeger den medlemsstat, hvori de nationale retter i henhold til parternes aftale skal have kompetence, er de udpegede retter imidlertid beliggende i hovedstaden i en medlemsstat, som i den foreliggende sag er den samme som den, hvis lovgivning i henhold til parternes valg skal finde anvendelse på kontrakten, hvorfor der ikke er tvivl om, at de retter, som er omfattet af denne medlemsstats domstolssystem, er tillagt enekompetence i henhold til denne klausul, som er indeholdt i en kontrakt som den i hovedsagen omhandlede.
- 47 Det følger således af omstændighederne i situationen i hovedsagen, således som disse er blevet oplyst af den forelæggende ret, at en værnetingsklausul som den i hovedsagen omhandlede opfylder de krav om præcision, som er anført i denne doms præmis 43.
- 48 Således som det er fremhævet af generaladvokaten i punkt 44 i forslaget til afgørelse, skal det bemærkes, at en værnetingsklausul, som udpeger »retterne« i en by i en medlemsstat, indirekte, men nødvendigvis, i forbindelse med den nærmere bestemmelse af, hvilken ret sagen skal indbringes for, henviser til den i denne medlemsstat gældende ordning med kompetenceregler.
- 49 Henset til de ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at Bruxelles I-forordningens artikel 23, stk. 1, skal fortolkes således, at en værnetingsklausul som den i hovedsagen omhandlede, der dels er fastsat i ordregiverens almindelige leveringsbetingelser, som er nævnt i de mellem parterne indgåede kontrakter, og som blev meddelt, efter at de var blevet aftalt, dels tillægger retterne i en by i en medlemsstat kompetence, opfylder krav i denne bestemmelse om parternes samtykke og om det præcise indhold af denne klausul.

Det første spørgsmål

- 50 I henhold til Rom I-forordningens artikel 1, stk. 2, litra e), finder denne forordning ikke anvendelse på værnetingsklausuler.
- 51 Således som det følger af besvarelsen af det andet spørgsmål, har den forelæggende ret endvidere ikke kompetence til at påkende tvisten i hovedsagen. Den forelæggende ret skal således ikke træffe afgørelse om gyldigheden af den klausul, hvorefter fransk ret finder anvendelse på de omhandlede kontrakter, som Hőszig ligeledes har anfægtet ved at påberåbe sig Rom I-forordningens artikel 10, stk. 2.
- 52 Det er derfor ufornuddent at besvare det første spørgsmål.

Sagens omkostninger

- 53 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 23, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at en værnetingsklausul som den i hovedsagen omhandlede, der dels er fastsat i ordregiverens almindelige leveringsbetingelser, som er nævnt i de mellem parterne indgåede kontrakter, som blev meddelt, efter at de var aftalt, dels tillægger retterne i en by i en medlemsstat kompetence, opfylder kravene i denne bestemmelse om parternes samtykke og om det præcise indhold af denne klausul.

Underskrifter